

Mi történt a Reformációval?

R. C. Sproul előszava a könyvhöz

A tizenhatodik század óta az „evangéliumi” kifejezés jelentős fejlődésen ment keresztül, ami miatt ma nehezen lehet azt meghatározni. A kifejezés a Reformáció idején került előtérbe, amikor gyakorlatilag a „protestáns” kifejezés szinonimája volt. A huszadik században mindkét fogalmat, úgy a bibliai tekintélyt, mint az egyedüli hit által történő megigazulás természetét és jelentőségét, megkérdőjelezték a hitvalló evangéliumi keresztyének közösségén belül. Ezért a huszonegyedik századba lépve, nem megbízható dolog azt feléltetni, hogy ha egy személy magát evangéliuminak nevezi, akkor az egyben a protestáns reformátorok hadi zászlaja, a *sola Scriptura* vagy a *sola fide* mellé felsorakozik. A jelek mindenütt arra utalnak, hogy az evangéliumiak elhatárolódnak a reformációbeli őseik által rájuk hagyott örökségtől. És az egyház sem lelkesedik jobban érte, arra a kijelentésre készítve némelyeket, hogy újra egy „sötét kor”-ba lépünk be. Vajon gátat lehet-e vetni nekik, esetleg vissza is fordítani ezeket a tendenciákat? Ez a könyvben megjelenő esszék reménysége.

Ami engem illet, a huszonegyedik század elején a keresztyén egyház előtt álló legnagyobb kérdés Isten szentsége. Ha nem szánjuk oda újra magunkat, hogy megértsük ki Isten és hogyan néz ki Ő, a Biblia összes többi része értelmetlenné válik. Ha nem értjük meg Isten igazságosságát, haragját, irgalmát és szentségét, nincs semmilyen mód arra, hogy megértsük az evangéliumot. A keresztnak nem lesz semmi értelme számunkra, ha nem értjük meg, Isten jelleme miért követelte meg azt. De ha megérted Isten jellemét, akkor nem csak az evangélium nyeri vissza értelmét, hanem a Szentírás tana, Krisztus és minden egyéb helyére kerül. Másrészt, minden egyéb helyes lehet, kivéve az Istenről szóló tant és akkor pogány ember maradtál. Még mindig bálványimádó vagy. Lehetsz a bibliai tévedhetetlenség elkötelezettje, helyes lehet az eszkatológiád, lehet hogy soha nem mulasztottál el egyetlen egyéni áhítatot vagy istentiszteleti alkalmat sem. De ha nem az igaz Istent imádog és szolgálod, akkor egy hamisat imádsz és szolgálsz.

Az egyház jeles tanítói és prédikátorai összes művének átfogó témája mindig Isten dicsősége volt. Ezek a férfiak félelemmel vegyes csodálkozással álltak meg – vagy pontosabban, borultak arca – Isten szentsége előtt. A tisztelet és imádat ilyen gyakorlása megtalálható a Szentírás elejétől a végéig. Kálvin ezt írja:

Innen van az a rettegés és csodálkozás, amellyel a Szentírás általában jellemzi a szenteket és úgy mutatja be őket, mint akiket meglepett és lenyűgözött Isten jelenlétének megtapasztalása. Így lehetséges az, hogy olyan embereket látunk, akik Isten távollétében általában határozottan és szilárdan álltak, de amikor felragyogtatta előttük dicsőségét, annyira megrendültek és elnémultak, mintha halálra riadtak volna – valójában annyira legyűrte őket, hogy majdnem teljesen belepusztultak. Következésképpen arra kell gondolnunk, hogy az embert addig sosem érinti és befolyásolja eléggé saját alacsonyysága, míg nem hasonlította össze magát Isten fenségével. Ráadásul számos példát találunk erről a megdöbbenésről a Bírak könyvében és a prófétáknál. Annyira sűrűn történt ilyesmi, hogy ez a kifejezés közhellyé vált Isten népe között: „Meg fogunk halni, mert Istent láttuk!” (Bír 13,22; Ézs 6,5; Ez 2,1; 1,28; Bír 6,22-23; stb.).¹

Nem tudok más rövid összefoglalóról, amely ennyire jól megragadja az Istenről szóló tan központi fontosságát és maradandó fontosságát. Azt mondják, hogy Kálvin teológiájának és az egyházban kifejtett munkásságának hajtóereje az egyház mindenféle bálványtól történő megtisztítása volt. Kálvin megértette, hogy a bálványimádás nem korlátozódik csupán a durva és primitív formákra, mint amilyenek az animista vagy totemista vallásokban találhatók. Felfogta, hogy a bálványimádás nagyon szövevényes és kifinomult lehet. A bálványimádás lényegéhez Isten jellemének eltorzítása tartozik.

Ahogy Pál ezt a rómaiaknak mondta, a bálványimádás lényege Isten dicsőségének felcserélése hazugsággal, a teremtmény felmagasztalása és a Teremtő befekettése. Ezt mondja Pál: „Magukat bölcseknek vallván, balgatagokká lettek és az örökkévaló Istennek dicsőségét felcserélték a mulandó embereknek és madaraknak és négy lábú állatoknak és csúszó-mászó állatoknak képmásával. Annakokáért adta is őket az Isten szívük kívánságaiban tisztátalanságra, hogy egymást testét megszeplősítsék, mint akik az Isten igazságát hazugsággá változtatták, és a teremtett dolgokat tisztelték és szolgálták a Teremtő helyett, aki mind örökké áldott. Ámen” (Róm 1,22-25).

Az emberi szívetbálvány gyárnak (*fabricum idolarum*) nevezve, Kálvin hangsúlyozta, hogy a bálványimádásra való hajlam mélyen gyökerezik a bűnös emberiség szívében. Isten igazsága hazugsággal cserélődik fel, akárhányzor eltorzítják Isten jellemét és ez beszivárog (pontosabban talán elárasztja) teológiánkat. Nagy dolog féltékenyen őrködni az ellenkezőjén. Kálvin írja:

Bár az Úr önmagát és örök királyságát rendkívül tisztán tükrözteti vissza saját tetteiben, akkora az ostobaságunk, hogy fokozatosan eltompulunk nyilvánvaló bizonyosságtevéseivel szemben, amelyek aztán elszállnak, anélkül hogy hasznukat vettük volna.

... Mégis eléggé hasonlóan viselkedünk, egytől egyig mindnyájan, mert elfelejtjük az egy igaz Istent a csodálatos kicsinségeikért. ... De nem csak ennyi – hanem az egyes emberek saját isteneket szereztek maguknak. Ahogyan a kapkodás és a felszínesség együtt jár a tudatlansággal és a sötétséggel, aligha volt olyan személy, aki ne faragott volna magának egy bálványt vagy kísértetet Isten helyére. Nyilvánvaló, ahogy a víz feltör egy gazdag forrásból, úgy az istenek tömege árad szét az emberi értelemről, miközben mindegyik, túl nagy szabadságban élve, ezt vagy azt gondol ki helytelenül Istenről.²

Jobban, mint valaha a keresztyének hivatása ma, hogy prédikálják, tanítsák és higgyék Isten teljes tanácsvégzését. Isten jellemének bármilyen eltorzítása megmérgezi teológiánk többi részét. A bálványimádás végső formája a humanizmus, amely az embert tartja minden dolog mércéjének. Az ember az elsődleges érdeklődés tárgya, középpontja, a humanizmus összes válfajának domináns motívuma. Befolyása annyira erős és átható, hogy minden ponton beszivárog a keresztyén teológiába. Ebben és az összes többi generációban csak az Istenről szóló bibliai tan iránti szigorú figyelmességgel és odaszánással leszünk képesek tartózkodni ebből a veszedelmes főzetből való belekóstolástól és beszippantásától. Mi keresztyének *kell* „törekedjünk megismerni az Urat” (Hós 6,3). Hadd szolgálja ez a kötet ezt a célt. „Mert tőle, általa és Őreá nézve vannak mindennek. Ővé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Róm 11,36).